

# მსოფლიო გადაზღვევის ბაზრები და საქართველო

გადაზღვევის ბაზარი სადაზღვევო ინდუსტრიის მნიშვნელოვანი ნაწილია, რომელიც ხელს უწყობს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას.

გადაზღვევა დამატებითი კაპიტალით უზრუნველყოფს სადაზღვევო შემთხვევებს და ხელს უწყობს ეკონომიკურ ზრდას. კაპიტალით მომარაგებასა და ფინანსური მაჩვენებლების შენარჩუნებასთან ერთად, სადაზღვევო რისკების გლობალური გადანაწილებით, გადაზღვევა ახდენს ლოკალური სადაზღვევო ბაზრის დივერსიფიცირებას. გადაზღვევის მეშვეობით მზღვეველს შეუძლია ჩამოაყალიბოს დაბალანსებული სადაზღვევო პორტფელი. გადაზღვევა ეხმარება სადაზღვევო კომპანიებს სტაბილურობის შენარჩუნებაში.

აღსანიშნავია მისი როლი რისკების საერთაშორისო გადანაწილების კუთხით. სადაზღვევო რისკის შემცირების მიზნით, სადაზღვევო კომპანიები იყენებენ გადაზღვევის პროგრამას. 2015 წლისთვის საქართველოში 15 სადაზღვევო კომპანია ფუნქციონირებდა, აქედან ოთხ სადაზღვევო კომპანია საერთოდ არ იყენებს გადაზღვევას. 2014 წელს ყველაზე დაზღვეული სადაზღვევო კომპანია იყო შპს სადაზღვევო კომპანია „უნისონი“, რომელმაც მის მიერ მოზიდული სადაზღვევო პრემიების 89,0% გადააზღვია, შემდეგ შპს სადაზღვევო კომპანია „ქართუ“- 53,9%, ხოლო შპს სადაზღვევო კომპანია „აისიჯგუფმა“ 39,7% გადააზღვია.

გადაზღვეული სადაზღვევო პორტფელები სტაბილურობის გარანტიაა, თანაც გადაზღვევის ხარჯებით მცირდება ქართული სადაზღვევო კომპანიების შესაძლებლობა – გაცენ დამატებითი პოლისები. ქართული სადაზღვევო კომპანიების ფინანსური სტაბილურობისა და ზრდადი მაჩვენებლების ფონზე შესაძლებელია ქვეყანაში მოზიდული გადაზღვევის პრემიების ზრდა, რაც დამატებითი საინვესტიციო წყარო იქნება ქართული სადაზღვევო კომპანიებისათვის.

საქართველოში გადაზღვევის ბაზარი ბოლო წლების განმავლობაში ნელ-ნელა ვითარდება, არსებული 14 სადაზღვევო კომპანიიდან 11 მიმართავს გადაზღვევას. ქართული სადაზღვევო კომპანიები ფაქულტატურ გადაზღვევას ანიჭებენ უპირატესობას. ყველაზე გავრცელებული სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევის გადაზღვევაა. ყველაზე დაზღვეულ სადაზღვევო კომპანიად 2014 წლის მონაცემებით უნისონი ითვლება. სადაზღვევო კომპანია „უნისონი“ - მძლავრი საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტებისა და გადამზღვეველების პარტნიორია და მის მიერ შემოთავაზებული სადაზღვევო დაფარვები გადაზღვეულია მსოფლიოს რეიტინგულ გადამზღვევ კომპანიებში (Hannover Re, Polish Re, Allianz, SCOR, Transatlantic Re, Lloyd's of London, Ace European Group, VIG Re), რაც უზრუნველყოფს საიმედოობას და იძლევა მასშტაბური მოცულობის რისკების სრულ-



ლიად დაფარვის შესაძლებლობებს.

სადაზღვევო კომპანიები: „ირაო“, „ჯიპიაი ჰოლდინგი“ და „უნისონი“ 2015 წელს როგორც, მოზიდული პრემია, ასევე გადამზღვეველის კუთვნილი პრემია თითქმის გაორმაგებულია. აღნიშნულ კომპანიებში გადამზღვეველის მონაწილეობის ხარისხი სადაზღვევო კომპანიის ზარალების დაფარვაში 2015 წელს საკმაოდ გაიზარდა. 2014 წელს თუ ის მთლიანი ანაზღაურებული ზარალის 5,15%, ხოლო 2015 წელს კი ამ მაჩვენებელმა 33,93% შეადგინა. არცერთ ქვეყანაში ჯანმრთელობის დაზღვევის ბაზარი არ არის მონიწივე პოზიციაზე, საქართველოში კი მთლიანი პორტფელის უმეტესი ნაწილი ჯანმრთელობის დაზღვევაზე მოდის. ქართული სადაზღვევო კომპანიები ქონების დაზღვევას მიიჩნევენ ერთ-ერთ ყველაზე სარისკო საქმიანობად. ქონების დაზღვევა ცალკეული სადაზღვევო კომპანიების მიხედვით გადაზღვევის 70,4%-ის ფარგლებში მერყეობს, რაც საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელია.

საქართველოში სადაზღვევო საქმიანობის, მათ შორის, გადაზღვევის საქმიანობის ზედამხედველობასა და რეგულირებას ახორციელებს სსიპ საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური. რაც შეეხება, უკრაინას, დაზღვევისა და გადაზღვევის საქმიანობების განხორციელების ლიცენზიას გაცემის „ფინანსური ბაზრების რეგულირების ეროვნული კომისია“, რომელიც დამოუკიდებელია ცენტრალური სამთავრობო ორგანოებისგან. ლიცენზიაში გადაზღვევის საქმიანობის ზედამხედველობაზე პასუხისმგებელია ლიტვის ცენტრალური ბანკი. გერ-



გადაზღვევის კომპანია შეიძლება დაარსდეს შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებისა და სააქციო საზოგადოების სახით, გერმანიაში სადაზღვევო კომპანიების დაფუძნების ორგანიზაციულ სამართლებრივი ფორმებია: სააქციო საზოგადოება, ორმხრივი სადაზღვევო ფონდები და სახელმწიფო სადაზღვევო კორპორაცია.<sup>4</sup> საქართველოს ტერიტორიაზე სადაზღვევო საქმიანობის განხორციელების ყველა ეტაპზე საკუთარი კაპიტალის მინიმალური ოდენობა განისაზღვრება შემდეგი ოდენობით: **სიცოცხლისდაზღვევა - 2 200 000 ლარი; დაზღვევა (არასიცოცხლის) - 2 000 000 ლარი; გადაზღვევა - 2 200 000 ლარი.**<sup>5</sup>

მანიის სადაზღვევო ბაზარი სახელმწიფოს მკაცრის ზედამხედველობის ქვეშაა, დიდი ბრიტანეთში, სახელმწიფო არ აკონტროლოებს სადაზღვევო კომპანიებს.<sup>1</sup> გერმანია არის მსოფლიო გადაზღვევის ცენტრი. ფინანსური პრობლემების გამო მზღვეველებს მოუწიათ განსაკუთრებული პირობების შეთავაზება კლიენტებისთვის.<sup>2</sup> გერმანიაში გადაზღვევის საქმიანობის რეგულირებას ახორციელებს „ზედამხედველობის ფედერალური უწყება“ (BAV). რომლის მთავარი ფუნქციაა სადაზღვევო კომპანიების გადახდისუნარიანობის და სტაბილურობის შემოწმება.

გადაზღვევა ასევე აუცილებელია იაპონიის სადაზღვევო ბაზრისთვის, ისინი ვალდებული არიან გადააზღვიონ რისკები უცხოურ გადაზღვევის კომპანიებში. იაპონიაშია ორი ადგილობრივი გადაზღვევის კომპანია და რამდენიმე უცხოური გადაზღვევის კომპანიების ფილიალი. იაპონიის არასიცოცხლის დაზღვევის კომპანიები თამაშობენ დიდ როლს მსოფლიო გადაზღვევის ბაზარზე. „კანონი სადაზღვევო ბიზნესის შესახებ“ ზედამხედველობას უწევს და არეგულირებს იაპონიის დაზღვევისა და გადაზღვევის ბიზნესს იაპონიაში.<sup>3</sup> იაპონიაში დაზღვევისა და გადაზღვევის ბაზრებს არეგულირებს „ფინანსური ზედამხედველობის სააგენტო“.

უკრაინაში დაზღვევისა და გადაზღვევის კომპანიები შეიძლება დაარსდეს სააქციო საზოგადოების, შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებისა და ამხანაგობის სახით. მინიმალური კაპიტალის მოცულობა სიცოცხლის დაზღვევაში ერთ მილიონ ევროს წარმოადგენს, არა სიცოცხლის დაზღვევაში ათ მილიონ ევროს ექვივალენტს გრინვაში. რაც შეეხება საქართველოს 2016 წლიდან სადაზღვევო კომპანიების დაფუძნება შესაძლებელია მხოლოდ სააქციო საზოგადოების სახით. ლიტვაში დაზღვევისა და

ლიტვაში საკუთარი კაპიტალის მინიმალური ოდენობა ერთ მლნ ევროს შეადგენს, როგორც დაზღვევაზე ასევე გადაზღვევაზე. გერმანიაშიც არის ვალდებულება სადაზღვევო კომპანიებისთვის ადეკვატური სადაზღვევო კაპიტალის თაობაზე. იაპონიაში მინიმალური სადაზღვევო კაპიტალის მოცულობაა:

- ადგილობრივი სადაზღვევო კომპანიებისთვის ერთი მილიარდი იენი;
- SASTI-ის მზღვეველებისთვის ათი მილიონი იენი;
- უცხოური სადაზღვევო კომპანიებისთვის-200 მილიონი იენი;
- სადაზღვევო ბროკერებისთვის-20 მილიონი იენი.<sup>6</sup>

2015 წელს საქართველოს სადაზღვევო კომპანიებმა გადაზღვევის მიმართულებით ყველაზე მეტი პრემია მიიღეს სახმელეთო სატრანსპორტო საშუალებათა დაზღვევისგან (გარდა სარკინიგზო ტრანსპორტისა). მასზე მოდის მთლიანი საგადასაზღვევო საქმიანობის 33,75%. შემდგომ ადგილზეა სიცოცხლის დაზღვევა 1,116,997 ლარით და ქონების დაზღვევა 874,456 ლარით. ქართული სადაზღვევო კომპანიებს საერთოდ არ აქვთ გადაზღვეული სამოგზაურო დაზღვევა, სამედიცინო (ჯანმრთელობის) დაზღვევა, სარკინიგზო სატრანსპორტო საშუალებათა დაზღვევა, საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებათა გამოყენებასთან დაკავშირებული პასუხისმგებლობის დაზღვევა, მცურავ სატრანსპორტო საშუალებათა გამოყენებასთან დაკავშირებული პასუხისმგებლობის დაზღვევა, ტვირთების დაზღვევა, სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაზღვევა, იურიდიული ხარჯების დაზღვევა. უკრაინაში სადაზღვევო კომპანიები ძირითადად გადაზღვეულები არიან შემდეგ კომპანიებში: ვენის სადაზღვევო ჯგუფი (Vienna Insurance Group) ევროპის წამყვანი, საუკუნეზე მეტი ხნის სადაზღვევო

1 Falush P., (2015) Development of Reinsurance markets in the Economies in Transition.

2 <http://www.axis.de/de/main-de/branchen-de/rechtsberatung.html>

3 „იაპონიის კანონი სადაზღვევო ბიზნესის შესახებ“.

4 „ლიტვის კანონი დაზღვევის შესახებ“, 2003 წელი.

5 [www.insurance.gov.ge](http://www.insurance.gov.ge)

6 „იაპონიის კანონი სადაზღვევო ბიზნესის შესახებ“.

გამოცდილების მქონე კომპანიაა; ჰანოვერის გადაზღვევის კომპანია (Hannover Re), რომელიც დარსდა 1966 წელს (ATR - Aktiengesellschaft für Transport- und Rückversicherung) ასევე წარმოადგენს ერთ-ერთ წამყვან გადაზღვევის კომპანიას მსოფლიოში; SCOR(საფრანგეთი); PolishRe(პოლონეთი); Русское перестраховочное общество(რუსეთი) და სხვა.ლიტვის სადაზღვევო კომპანიები გადაზღვეულები არიან: ვენის სადაზღვევო ჯგუფში, MunichRe და VIG Re-ში.

გადამზღვეველები იყენებენ განსხვავებულ სტრატეგიებს. Swiss Re-მ და SCOR-მა გაზარდეს პირდაპირი კორპორატიული და სპეციალური გადაზღვევის წილი. Arch Capital Group გადავიდა იპოთეკური გადაზღვევის სეგმენტზე. სხვები ცდილობენ მიაღწიონ დივერსიფიკაციის ზრდას სხვა გადაზღვევის კომპანიების შთანთქმის გზით. გადამზღვეველები იყენებენ უფრო მაღალი საინვესტიციო რისკების მიღების ტაქტიკას. ბოლო ოთხი წლის განმავლობაში საინვესტიციო საქმიანობიდან მიღებული მოგება 30%-ით შემცირდა. ამ პროცესის შეჩერების მიზნით გადამზღვეველებს მოუწიათ აქტივების პორტფელის კორექტირება.

**გადაზღვევის ბაზარზე წარმატების მოპოვების ძირითადი პრინციპებია: ოპტიმალურობა და დიმანირურობა. პირველი მათგანი გამოიხატება ოპტიმალური რისკისკენ სწრაფვაში, ოპტიმალურ დივერსიფიკაცია-**

**სა და კაპიტალში. რაც შეეხება დინამიურობას ის გულისხმობს ცესიონერის შესაძლებლობას მოახდინოს ადაპტაცია, იყოს რეაქტიული, კაპიტალის სწრაფად გადატანის შესაძლებლობა, აქტივების გადანაწილების ადაპტურობა.**

2015 წლის ბოლოს გადაზღვევის ბაზრის მოცულობა 575 მილიარდ დოლარს შეადგენდა. ამ ბაზრის მნიშვნელოვან ნაწილს იკავებს 4 უმსხვილესი კომპანია, რომელთაგან ორი გერმანულია (Munich Re და Hannover Re), ერთი შვეიცარული (Swiss Re) და ერთი ცფრანგული(Scor Re). ბრიტანელი ექსპერტები თვლიან რომ ამ სფეროში უახლოეს მომავალში მოსალოდნელია სერიოზული პრობლემები, მსგავსი 2008 წლის საბანკო კრიზისისა. ამის მიზეზად კი ასახელებენ უბედური მოვლენებისგან დაცვის ნაკლებად ხარისხიანი რისკების პორტფელის ქონას.<sup>1</sup>

ქართული სადაზღვევო კომპანიების ფინანსური სტაბილურობის და მდგრადი მაჩვენებლების ფონზე, შესაძლებელია ქვეყანაში მოზიდული გადაზღვევის პრემიების ზრდა, რაც დამატებით საინვესტიციო თუ ახალი პოლისების გაცემის წყაროს შეუქმნის ქართულ სადაზღვევო კომპანიებს.

**ნათო კაკაშვილი,**  
ეკონომიკის აკადემიური  
დოქტორი, თსუ პროფესორი

1 Fitch Reiting (2015) „Global Reinsurance Guide“.

**ბამოყენებული ლიტერატურა:**

1. საქართველოს კანონი „დაზღვევის შესახებ“ თბ., 1997
2. სსიპ საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურის 2012, 2013, 2014 და 2015 წლების სტატისტიკური მონაცემები.
3. ვერულავათ.,ჩუბინიძე მ., „გადაზღვევის საკითხები საქართველოს სადაზღვევო ორგანიზაციებში“. 2015 წელი.
4. კაკაშვილი ნ., ბარბაქაძე ხ., „სადაზღვევო კომპანიების საინვესტიციო პოლიტიკა“. 2015 წელი, ჟურნ., „ბიზნესი და კანონმდებლობა“
5. იაპონიის კანონი „დაზღვევის შესახებ“, 2003
6. ლიტვის კანონი „დაზღვევის შესახებ“, 2003
7. შათირიშვილი ჯ., კაკაშვილი ნ., სადაზღვევო საქმე, თბ., 2012
8. Aon Benfield, „Reinsurance market outlook“, 2016 year.
9. Munich Re, „Insurance market Outlook“, 2015 year.
10. Fitch Reiting, „Global Reinsurance Guide“, 2015 year.
11. <http://insurance.gov.ge>

**GLOBAL REINSURANCE MARKETS AND GEORGIA**

**Nato Kakashvili**

Doctor of Economics, Assistant Professor of the I. Javakhishvili TSU

**RESUME**

The reinsurance market is an important part of the insurance industry, which contributes to the country’s socio-economic development. Reinsurance provides additional capital for the insurance cases and contributes to economic growth.

Reinsurance can diversify the local insurance market using a global distribution of risk insurance. The insurer can establish a balanced insurance portfolio through the reinsurance. Reinsurance helps insurance companies to maintain stability.

It should be noted his role in the international division of risk. Insurance companies for reducing the risk of insurance are using reinsurance programs. The Reinsurance company’s assure the stability of the insurance portfolio, and reduced our cost of reinsurance. Moreover, Reinsurance costs of Georgian insurance companies are reduced by issued additional policies. In light of financial stability and growth the rates of Georgian insurance companies are increased reinsurance premiums, which will be a source of additional investment in the Georgian insurance companies.